Cana asobnaha numaru 20 hr. Przesyłka opłacona ryczałtem.

Nr. 35. Piatnica, 8 Kastryčnika 1926 h. Hod II (X).

BIEŁARUSKAJA KRYNICA

TYDNIOWAJA SIALANSKAJA HAZETA

Adres Redakcyi i Adm.: Wilnia, Połackaja 4—10. Redakcyja adčyniena ad 9 h. ran. da 7 h. wieč.

„Biełaruskaja Krynica" kaštuje: na hod 8 zł.; na paŭhoda 4 zł., na 3 mies. 2 zł., na 1 mies. 1 zł.

Dziesiacileććie „Krynicy".

(8. X. 1917 — 8. X. 1926).

„Šanujcie swaju mowu, kab nie pamiorli"! Z hetkimi sławami zwaračwaŭsia da Biełaruskaha Narodu Maciej Buračok (Fr. Bahušewič) u swajej słaŭnaj „Biełaruskaj Dudcy". Hetyja wialikija dumki wykazaŭ jon pad kaniec XIX wieku, wykazaŭ ich u toj čas i takim sposabam, kali hetak jašče nichto da nas nie hawaryŭ. U henych słowach mieścicca badaj usia hłybinia zmiestu adradžeńnia Biełaruskaha Narodu. Bo mowa narodu — duša narodu. Pamiorła mowa — pamior narod. Naskolki sapraŭdy takoje wialikaje značeńnie henych słoŭ, wykazwaje dalejšaja biełaruskaja adradženskaja praca, pawiedzienaja nie pa inšym šlachu, a pa šlachu narodnym, pa šlachu, jaki pakazaŭ baćka sučasnaha biełaruskaha adradžeńnia Fr. Bahušewič.

I sapraŭdy! Hrupa haračych Biełarusoŭ patryjotaŭ, na čale z Janam Łuckiewičam, jakija, zrazumieŭšy jak naležycca słowy Fr. Bahušewiča pažadali prahawaryć da Biełaruskaha Narodu ŭ jaho rodnaj mowie praz biełaruskaju hazetu, zaklikajučy narod swoj da świedamaha žyćcia, baroniačy jaho ad śmierci narodnaj. Hetyja Biełarusy-Patryjoty, prawodziačyja ŭ biełaruskuju narodnuju hušču dumki Fr. Bahušewiča, u miesiacy wieraśni 1906 h. u Wilni pačali wydawać pieršaju ŭ biełaruskaj mowie časopiś nazwaŭšy jaje „Наша Доля". Takim čynam sioleta minaje 20 hadoŭ od taho času, kali naradziłasia na świet pieršaja biełaruskaja hazeta. Astajecca tolki škadawać, što biełaruskaje hramadzianstwa ŭ Wilni nie patrapiła jak śled ušanawać hetaha swajho wialikaha narodnaha świata!

Ahulny charaktar «Нашай Долі» byŭ narodnicki i rewalucyjny. Jaje kiraŭniki budzili narodnuju biełaruskuju świedamaść, imknučysia adnačasna da taho, kab skinuć z pleč narodu jarmo carskaje i panskaje niawoli. Hetyja asnaŭnyja ideały pieršaj biełaruskaj hazety spałučali ŭ sabie ŭsich świadomych i dziejnych Biełarusaŭ. Partyjaŭ tady nia było nijakich. Adnak carskaja ŭłada, pad toj čas jašče silnaja začyniła rot «Нашай Долі».

Na jaje miejsca ŭ tymža 1906 h. pačała wychodzić „Naša Niwa", (łacinkaj i hraždankaj) jakaja mienš dajučy pačuć carskim uradam rewalucyjnyja notki, praistnawała až da 1915 h.

U padmohu „Našaj Niwie" ad 1913 h. wychadziŭ jašče takža „Biełarus", (łacinkaj) praznačany pradusim dla katalikoŭ Biełarusaŭ...

Pryšła suświetnaja wajna i rasiejskaja rewalucyja, a z hetaj astatniaj na arenie biełaruskaha palityčnaha i hramadzkaha žyćcia pajawilisia i biełaruskija partyjnyja hrupy, u jakich možna zaŭważyć kirunak socyjalistyčny (z proletarskim nachiłam) i kirunak narodny (demokratyčna-chryścijanski i sialanski). Praŭda, ściah narodny łučyŭ usich Biełarusaŭ, ale ahulny świetahlad i pohlady hramadzkija rožnili ich...

8 kastryčnika 1917 h., 10 hadoŭ tamu, u Pietrahradzie ŭbačyła świet „Krynica". Jana pačała hurtawać kala siabie tych świedamych Biełarusoŭ, jakija žadali kirawać swoj narod Biełaruski na šlachi chryścijanskaj kultury i cywilizacji, pawodle dumki jakich proletarski matarjalizm Marksa z jaho

dyktaturaj proletaryjatu Biełaruskamu Narodu pierawažna sialanskamu, nia sulić ničoha asabliwaha.

Z pačatku „Krynica“, jak i inšyja biełaruskija kirunki, nia mnoha mieła siły i drobnyja ručajki jaje niedaloka daciakali.

Sama Redakcyja, kazaŭby šukajučy ščaścia, z Pietrahradu pierajaždžała ŭ Miensk, a z Mienska urešcie ŭ Wilniu, na ziamlu Macieja Buračka i tut dalej wiadzie swaju pracu.

Praca naša ŭ Wilni nia była i nia jošć lohkaj. Warožyja siły ŭsiudy stajać nam na pieraškodzie. Adnak my nie spužalisia ich nikoli i nie pałažyli swajho piara biazdziejna.

Nie źmianiali my nikoli swaich ideałaŭ, ani ich zdradžali. Na našym bieła-čyrwona-biełym ściahu praz usie dziesiać hadoŭ horda krasujecca klič: za palityčnuju, kulturnuju i hramadzkuju wolu Biełaruskaha siarmiažnaha Narodu!..

Praŭda, za ŭwieś hety čas adyšli ŭ wiečnaść našy adnadumcy: Ks. Fr. Budźka, pieśniary narodnyja: A. Ziaziula i Šymanoŭski, wialiki pioner dumki našaj Ks. Z. Jakuć, a ŭrešcie pakinaŭ nas na piaśniar-ideoloh Kaz. Swajak. Adnak, niahledziačy na hetyja wialikija straty, siły našy užo nie małyja. My ŭściaž padrastajem. Nas užo nia žmienia, a wialikaja siamja. Naš hołas da Narodu nia hinie ŭ ciesnych ścienach Redakcyi, a hromkim recham raźlatajecca siarod huščy biełaruskaj. Wiera ŭ prawilnaść wybranaj nami darohi i ŭ jaje karysnaść dla narodnaj sprawy nie pakidaje nas, a ŭzmahajecca.

Dyk u hetyja dziesiatyja ŭhodki astajecca nam tolki pažadać, kab i nadalej usie našy supracoŭniki i prychilniki nie składali ruk biazdziejna, a wytrywała pracawali na rodnaj niwie, uspamahali našu hazetu i piarom i dobraj radaj i hrošam.

Kab kryničnyja ručji pahłyblalisia i pašyralisia, kab dakacilisia da kožnaj chaty biełaruskaj, kab i dalej wytrywała narod naš budzili da wolnych i sprawiadliwych dzion, da jaho poŭnaha adradžeńnia i wyzwaleńnia!..

Jak užo wiedajem, światkawańnie 20 uhodkaŭ biełaruskaj presy ŭ Wilni wyšła duža bledna, adnabočna i prajšło badaj niezamietna. Wina ŭ hetym wyklučna „Hramady“, wilenskija prawadyry jakoj, zaśleplenyja partyjnaściaj i manijaj wialikaści, ładzili heta światkawańnie pad firmaj „Nacyjanalnaha K-tu“, jaki zjaŭlajecca nie Biełaruskaj Nacyjanalnaj ustanowaj, a hramadaŭskaj partyjnaj arhanizacyjaj. Na prapazycyju pradstaŭnika Bieł. Chr. Demakracyi i Bieł. Sial. Sajuzu, zroblenuju hram. Ant. Łuckiewiču, arhanizawać heta światkawańnie ŭ supolnaj pracy ŭsich biełaruskich kirunkaŭ, byŭ atrymany adkaz admoŭny. Dyk daremna „Наша Справа“ Nr 1 (orhan Hramady) ab hetym światkawańni pierakručwaje kata dahary nahami, zwalwajučy winu na kaho inšaha.

My jak da „Hramady“, tak i da inšych biełaruskich kirunkaŭ, (naskolki jany sapraŭdy biełaruskija), zaŭsiody adnosilisia biezstaronna i biez fanatyzmu. Dziela hetaha choć my pryncypowa i nie zhadžajemsia z proletarskaj prahramaj „Hramady“, krytyčna adnosimsia da jaje „cialačaha“ zachopleńnia ŭsim, što dziejecca ŭ Radawaj Biełarusi i ŭważajem jaje za niešta bolš sezonnaje, čym raźličanaje na zaŭtrašni dzień, adnak nia łaim jaje, što z nami hramadaŭskaja hazeta robić duža časta, ale biezstaronna i biaz hniewu wykazwajem swoj na jaje pohlad, a što ŭważajem za swaju pawinnaść. Dyk i ŭ hetym wypadku ŭziać Hramadzie ŭ manapol ahulna-biełaruskuju sprawu i falšawać ahulna biełaruskuju dumku pazwolić nia možam.

A kali my i pisali ŭ prošłym numary, što my „stanowišča „Hramady“ nikoli nie hanili“, dyk heta nastolki, naskolki „Hramada“ zmahajecca za prawy biełaruskaj mowy i kultury.

PRAMOWA

pasła Ks. A. Stankiewiča ŭ Sojmie 24.IX.26.

(Hl „Bieł. Krynicu“ Nr. 34).

Aboje raboje.

Pierachodžu da aświety. Nia wiedaju, što j skazać ab hetaj aświecie! Kali adnak pra jaje hawaru, prychodziać mnie na pamiać asoby ministraŭ: Stan. Hrabskaha i Sujkoŭskaha. Niawiedaju, katoraha z ich padziŭlać za pracu nad spolščańniem narodu našaha, za pracu skazaŭ-by, wydzirańnia z dušy biełaruskaj usich swiataściaŭ narodnych!

I sapraŭdy, ja nia peŭny, katory z ich u hetym kirunku lepšy (Hołas: Abodwa lepšyja!). Musić hetak. Pan Hrabski atkryta kazaŭ: Biełarusy?! Hetkich zusim niama! Jošć niejkija, trocha zruščanyja, prawasłaŭnyja i im peŭna-ž naležycca maskoŭskaja kultura. Iznoŭ jošć kataliki, hetyja-ž hawarać paciery papolsku,dyk papraŭdzie im naležycca ŭsio papolsku! Jany-ž palaki. Hetak dumajučy Hrabski za niekulki hadoŭ lohka miarkawaŭ spolščyć i zusim ściorci z wobliku ziamli imia Biełarusi ŭ miežach R-taj Polskaj. Takoje stanowišča Hrabskaha mnie na't padabałasia: Prynamsia ščyra i atkryta i možna było lahčej wybirać sposab zmahańnia z takim ministram.

Kožny Biełarus, pačuwajučysia da taho, što jon Biełarus, wybiraŭ najpraściejšy sposab zmahańnia. Adbiwaŭsia nahami i rukami, kab p. Hrabski, majučy wialiki apetyt, prypadkam nie prahłynuŭ hetaha niaščasnaha Biełarusa razam i z łapciami.

Siahońnia-ž trocha jnakš stajać rečy, choć wiaduć da tej samaj mety. Pan min. Sujkoŭski kaža: (Hołas: Psujkoŭski). Psujkoŭski, zhadžajusia z hetym. Jon zusim inakš traktuje sprawu. Jon kaža: Biełarusy, a jak-ža — heta-ž našyja braty, heta ludzi, jakich carat, tak dušyŭ, jak-ža wyhladała-b našaja demakracyja, nia jdučy na spatkańnie hetym biednym, „poczciwym“ Biełarusam!? Usie Wašyja słušnyja žadańni ŭ kulturnych sprawach napeŭna buduć spoŭnieny.

Ale padyjšoŭšy trocha bližej da Sujkoŭskaha, my pabačyli abraz strašenny. (Hołas: Duža piekna wyhladaje. Hołas inšy: Hrabski byŭ lepšy, bo nia psuŭ). Sujkoŭski hetak skazaŭ: dziŭlusia, jak nia mož-

WIKTOR GOMULICKI.*)

Na Biełaj Rusi.

Na paloch biełaruskich, jak myhła pradrańnia,
Ciš sonnaja staić,
Pacieraŭ u chacie čutna admaŭlańnie
I skrypki ton dryžyć.
Bladyja sonca tut pramieńni,
Tajomnyja u twarach cieni;
Niejkaje ducha zatajeńnie
Pamiž usim lažyć.

Biełaruska dziaŭčyna zaŭsiody ŭ spakoi,
Nia často ŭ jaje śmiech.
Dužaha-ž ducha maje zatoje,
Anioła niskich strech.
A ŭ abyčajach jaje statečnaść,
U jaje ŭchodach jość sardečnaść,
A pakachaje, dyk na wiečnaść,
Bo wieru łamać hrech.

Biełarusy z dumkaj sumnaj ab niadoli
Majuć ciažki pachod;
Cichija ŭ chacie, u karčmie, u poli...
Žywie ŭ paŭśnie narod.
Ty śpiš, a dola wyrastaje;
Wiasna ŭžo bliska załataja.
I tak ŭ paŭradaści minaje
Za hodam nowy hod.

Pieramien nia lubie tych ludziej sumleńnie...
Zaŭsiody-ž świet toj sam.
Słuchajuć kurhanaŭ, kryža pramaŭleńnie,
Snujuć tudy i tam.
I čujuć Boha ŭ wichraŭ chory —
Jaho-ž usiudy bačyć skory,
Pad huk hrymot ŭ chmarnym prastory
Šukajuć ŭ nieba bram.

Biełaruska mowa! Twoj ton śpieŭny budzić
Uspamin starych hadoŭ.
Biełyja, cichija ŭ joj hamoniać ludzi,
Mowaj chat jasnych i lasoŭ.
Ty kraska miodnaja lipowa;
Tam dzie sławianaŭ čutna słowa
Žaŭrankaj zwonić heta mowa
Ŭ ščebiecie miłych słoŭ.

Biełarusaŭ pieśnia! Twoj ton sumna miły —
Takowy jak kraj twoj.
Notu dali jej kurhany-mahiły
I daŭnaj stohn paroj.
Dzika ćwicieš na swajej niwie,
Adnak jašče ŭ mastactwa ŭpływie
Świet ušanuje ŭ spadziwie,
Bo nowy daš ton swoj.

Narod Biełaruski! Čas projdzie niazhodaŭ,
Ŭ jakich los kaža žyć.
Tady u sławianskim u chory narodaŭ
Twoj hołas zaźwinić.
Hołas toj budzie serafowy,
Rańniaj ptušyny padobny mowy,
Jak śpieły kołas, poŭny, nowy
Ad serca palacić.

Pierakłaŭ z polskaj mowy A. Stepowič.

*) W. Gomulicki wydatny polski paet radz. ŭ 1851 h. Twory: „Nowe pieśni“ (1896), „Wybór wierszy“ (1900), „Obrazki weneckie“, „Kolorowe obrazki“, „Zielony kajet“, „Złote ogniwa“, powieść „Na rozłogach białoruskich“ i inš.
Wierš „Na Białej Rusi“ byŭ drukawany ŭ 1905 hodzie.

† 5 wieraśnia na ranicy, pryniaŭšy św. Sakramenty addaŭ Bohu dušu Stanisłaŭ Jankoŭski, pražyŭšy 75 hadoŭ. Stanisłaŭ Jankoŭski pracawaŭ na niwie biełaruskaj, šyračy śwìadomaść śiarod wiosak biełaruskich, za što siadzieŭ u turmie. Astatnija dwa hady ciažka chwareŭ na katar žywata, od katoraha i pamior. Ciažki žal majuć usie Ławaryskija Biełarusy, a takža jaho siamja: syny i dočki.

Chaj Tabie budzie lohkaj rodnaja Biełaruskaja Ziamlica, za katoraju Ty zmahaŭsia ŭ staršym užo wieku, dajučy nam prykład maładym. Chaj Tabie pryśnicca niwa biełaruskaja z pryhožymi kałaskami, zasiejenymi Twajej rukoj!

Chaj budzie Tabie wiečnaja pamiać! BRATANAK.

na dawać dazwołaŭ na wašyja škoły, wučycielskija seminaryi i h. d. Ja wam usio dam, ale kažu, što hrošy — ni paŭ złotaha!

Nia wiedaju, što lepš, ci hetaja dzikaja ščyraść p. Hrabskaha, ci palityka p. Sujkoŭskaha, bytcam demakratyčnaja, bolš ludzkaja, a faktyčna taja samaja. P. Sujkoŭski sa swajej palitykaj padobny da jaśnie wialmožnaha pana, jaki spatkaŭšy žabraka, prosiačaha na kusok chleba, skazaŭ: wiedaješ, daražeńki, ja ciabie duža lublu, na't pazwolu tabie wolna chadzić pa maim sadzie i harodzie i naahuł pa ŭsim maim dwary, ale nia dam ni hraša i ni kuska chleba!

Zamiest wojska — narodnaja milicyja.

Chaciełasia-b skazać niekalki słoŭ ab wojsku!

Pieradusim, mnie zdajecca, što ŭ časie, kali dziaržawa pieražywaje hłyboki kryzys, kali nasialeńnie stohnie pad ciažaram padatkaŭ, kali farmalna łupiać z jaho apošni kažuch, dumać ab padbaŭcy pensyjaŭ wajskowym zusim niemahčyma. Mnoha možna było-b zrabić aščadnaściaŭ na wojsku, nie padwyšajučy pensii, zmianiajučy cely system wajskowaści: zawodziačy milicyju narodnuju zamiest pastajannaj armii.

Kruci, ale nie pierakručawaj.

Ab padatkach ja ŭžo ŭspaminaŭ, što nasialeńnie imi zusim zamučana, a Urad prychodzie da Sojmu prapanujučy pryniać hety pieraraschod i hetak sama cely prowizoryŭm biudžetu, jaki tak-ža budzie mieć pieraraschod, jak heta wykazali i maje pradmoŭcy. Bo śmiešna było-b apirać ekanamičnyja plany polskaj dziaržawy na anhielskim strajku. Aprača strajku Urad swaju nadzieju pakryćcia pieraraschodaŭ i ahułam wydatkaŭ apiraje tak-ža na dalejšym zakručawańni padatkawaj šruby. Ja z całaj stauoŭčaściu ścwiardžaju, što dalejšaje zakručwańnie ničoha nie pamoža! „Крути, но не перекручивай“ kaža rasiejskaja pahaworka.

Nia štykom prywučać da lojalnaści, ale sprawiadliwaściaj.

Zanadta ŭžo ja razhawaryŭsia, bo, jak ja ŭžo kazaŭ, heta nia maje nijakaha značeńnia.

Wy śmiaiciosia! Ja tak-ža śmiajusia z hetaha;

Prawilny šlach BChD.

Chto sačyŭ za adradženskim rucham našaje wioski ŭ Uschodniaj Litwie i Zachodniaj Biełarusi, chaciažby ŭziać ad 1919 hodu, to tamu jasna, kala jakoha centru hurtawaŭsia hety nacyjanalny adradženski ruch, a henym centram jość Biełaruskaja Chr.-Demakracyja. Adradženski ruch miesta iz zusim słaboj nacyjanalnaj świedamaściaj hurtawaŭsia kala Biełaruskaj Socyjalistyčnaj Hramady.

Polšča, katoraja dziakujučy Wersalskamu i Ryžskamu (biez udziełu Biełaruskaha Narodu) traktatam, stałasia wаładarkaj bolš 2 miljonaŭ terytoryjalnaha Biełaruskaha Narodu, adrazu pačała swaju nacyjanalistyčnuju pracu apalačywańnia Biełarusaŭ, zmabilizawaŭšy da henaje pracy polski katalicki kler i čynawiecstwa. Adradženski ruch miesta nia wielmi wostra wyražaŭ nacyjanalnaje biełaruskaje „ja", a bolš tak jak i zaŭsiody bywaje siarod socyjalistyčnych hrupaŭ: pierawažna patreby socyjalnyja haradzkich rabotnikaŭ. Dyk chočacca dumać, što dziela hetaha polskaja ŭłada skirawała bolš swaje ŭwahi i ŭcisk na wiosku, ništožačy pradusim nacyjanalny adradženski ruch u kirunku Chryścijanska-Demokratyčnaj ideolohii. Ściеśnienaja praśledawańniem biełaruskaja, ciesna źwiazanaja z wioskaj, intelihiencyja i paŭintelihiencyja hetaha kirunku pierajšła da pracy ŭ padpolle, dzie i dasiul pracuje nad nacyjanalnym adradžeńniem, uświedamlajučy swajo sialanstwa jak nacyjanalna, tak i socyjalna. Moža chto z čytačoŭ spytajecca, hdzie henaja častka biełaruskich pracaŭnikoŭ wioski pracuje i hdzie płady ichniaje pracy? Dyk tut treba skazać adkryta: chto nia jość zaśleplený partyjnaściaj, a moža prosta hlanuć praŭdzie ŭ wočy i kamu darahaja našaja Baćkaŭščyna, tak, jak Jana jość darahoj dla henaje častki hramadzianstwa — pracaŭnikoŭ u padpolli, to toj moža ŭbačyć wializarnyja płady pracy henych pracaŭnikoŭ na wioscy i nawat ich karysnaść B. S.-R. Hramadzie. Tut moža zadziwić mała wiedajučych biełaruskuju wiosku, što čamu heta tak, pracaŭniki Chryścijanskaha i Sialanskaha kirunku, dy karysnyja „Socyjalistyčnaj Hramadzie", bo što jany mohuć mieć iz jeju supolnaje? Na pohlad z hary takoje źjawišča nienarmalnaje, ale kali pryhladziecca da sprawy biełaruskaj naahuł i biełaruskaj nacyjanalnaj świedamaści wioski, dyk henaje źjawišča susim narmalnaje i jano tak i jość. Biełaruskija pracaŭniki na wioscy mnohija daloka stajać ad ahulnaj biełaruskaj palityki i tolki adno dobra razumiejuć, što jany Biełarusy, žywuć na swajej terytoryi i što ŭcisk ad roznych čužyncaŭ Biełaruski Norod cierpić adno dziela taho, što biełaruskaje sialanitwa, katoraje sastaŭlaje wializarnuju bolšaść Biełaruskaha Narodu nia susim świedamaje pieradusim swajho Biełaruskaha nacyjanalnaha „ja" i niskaj kultury.

Socyjalnaje pytańnie razumiejuć tolki zhodna i pryrodna z ideolohijaj sialanskaj: ziamla sialanam na ŭłasnaść, z socyjalistyčnymi paradkami haspadarak nikoli nie zhadžajucca dy j nia zhodziacca, bo sam zdarowy, praktyčny sialanski rozum na heta pazwolić nia moža.

B. S.-R. Hramada ab swaim socyjaliźmie maŭčyć, a damahajecca taho, što i Bieł. Chr. Dem.: 1) baraćba z polskim nacyjanalizmam, 2) z polskim asadnictwam, 3) ziamla sialanam, 4) za rodnuju biełaruskuju školu. Sto datyča imknieńniaŭ socyjalnych „Hramaby" napisanych u jaje prahramie, to da henaje čaści biełaruskija świadomyja pracaŭniki na wioscy adnosiacca moŭčki, jak da niečaha niaškodnaha ŭ sučasny mament dla sialanstwa, bo heta-ž tolki ŭ prahramie, a ŭ žyćci na wioscy nikoli być nia moža.

---

adnak, pry akazyi, chaču zakranuć jašče adnu reč. Heta sprawa lojalnaści. Siahońnia, badaj kožny Palak kaža Biełarusu pieršym doŭham: „ale-ž, panočki, wy-ž usie balšawiki, usie wy nie lojalnyja, usie wy worahi polskaj dziaržaŭnaści! Jak z wami hawaryć, što wam možna dać!?" Trudna skazać, chto jość lojalny, a chto nie! Polskaja prakuratura duža dobra pracuje ŭ hetym kirunku i wyniki hetaje pracy my adčuwajem na ŭłasnaj skury.

Adno ja tolki mušu adznačyć u sprawie lojalnaści, što ŭ wašych rukach inicyjatywa ŭ hetaj sprawie, u wašych rukach palicyja, urady, finansy, wy pryzwanyja da taho, kab nia štykom narmawać susiedzkija adnosiny, ale na asnowie bratniaha sužyćcia narodaŭ. Wy dasiul systematyčna nie zwaračwajecie ŭwahi na heta!

Dumaju, što wyniki swajej takoj palityki wy sami budziecie źbirać.

Ci-ž źhiniem? — Nie!

Słowam, usia palityka polskich uradaŭ i ŭ bolšaści hramadzianstwa polskaha, skirawana ŭ bok poŭnaha źniščeńnia Narodu Biełaruskaha ŭ miežach R-taj Polskaj. Ci-ž zhiniem? Na wialikaje niezdawoleńnie panoŭ, najbolš z prawicy, mušu z cełaj wieraj skazać, što nie! Być moža heta było-b, kab my mieli niaščaście być tolki pad uradami Polščy, ale-ž my nie źmiaščajemsia ŭ miežach R-taj Polskaj. My znachodzimsia i pa-za miežami R-taj i tam na ščaście, u peŭnaj miery, znachodzimsia ŭ lepšych warunkach, dajučych nam peŭnyja nadziei na budučynu. (Hołas: Dyk tudy i idzicie). (Hołas inšy: Asabliwa ŭ lepšym pałažeńni apynulisia Biełarusy-kataliki). (Hołas: Čaho ksiondz tut siadzić, kali tam tak dobra?) Ja na swajej ziamli, a tudy možna paprasić kaho inšaha. (Hołas: I heta hawora katalicki ksionda?). Na toje ja i ksiondz, kab nazywać rečy pa imieńni. (Hołas: Dyk ksiandzu balšawiki tak padabajucca, što ksiondz ich hetak chwale?). Jašče ja ab hetym nie hawaryŭ. Skora pierajdu da hetych balšawikoŭ.

U Radawaj Biełarusi žywie biełaruskaja kultura.

Ci-ž heta maja wina, što balšawiki jość na świecie? Ci-ž maja wina, što apetyt Hrabskaha nie zachwaciŭ usich Biełarusaŭ, ale pakinuŭ dobrych dźwie treci pa toj bok Ryžskaje hranicy? Dumaju, što nie! Tym-

Razumieje heta Hramada i što raz pryjmaje wyraźniejšy twar biełaruski i praz heta sami Hramadzisty zmušajucca ŭzychodzić na hrunt nacyjanalny biełaruski addalajučysia ad imknieńniaŭ socyjalistyčnaha internacyjanału, katory našyja socyjalistyja prywykli razumieć parasiejsku. I tak pracaŭniki wioski Chryścijanskaha i Sialanskaha kirunku wučać biełaruskich socyjalistych praŭdziwaj biełaruskaj palityki. Dy jano inakš i być nia moža: bo kali-b našyja socyjalistyja iz „Hramady" nie pajšli za nacyjanalnym ducham sialanstwa, to „Hramada" nia wyjšła-by iz muroŭ miesta na wolny prastor našaje wioski.

Dalej, kali zbližycca čas da ažyćciaŭleńnia sacyjalnych patrebaŭ Biełaruskaha Narodu, to B. S.-R. Hramada, kali zachoča ŭdziaržacca na wioscy, to chiba źmienić swaju proletarskuju ideolohiju na demokratyčnuju i sialanskuju.

U praciŭnym wypadku budzie zmušanaja wiarnucca na swajo staroje miejsca ŭ miesta i tolki tam budzie prawodzić swaju socyjalnuju ideolohiju. Iz hetaha jasna, što rost B. S.-R. Hramady na wioscy nia jošć rostam jaje partyi, a jošć statystyčnym padličeńniem nacyjanalnaj świedamaści našaje wioski, rożnych u socyjalnym pytańni kirunkaŭ.

Z hetaha widać, što BChD staić na prawilnaj darozie i što pa jej naležycca dalej iści, hurtujučy pad swaim ściaham biełaruskija narodnyje siły.

Janka Dudar.

HRAMADZIANIE!

Prysyłajcie adrasy wašych znajomych, kab my mahli pasłać im probnyja numary našaj hazety. Pašyrajcie swaju rodnuju časopiś!...

Da nas pišuć.

CIOMNY KUTOK — SWAJEJ MOWY ČURAJUCCA, PJANSTWAM ZAJMAJUCCA.

W-ka Starajelnaja, Nawahradzkaha paw. Kožnaja z bolšych wiosak maje jakujuś swaju asabliwaść, jakuju sapraŭdy wiedać warta. Starajelnaja heta adna z bahatšych wiosak u našym pawiecie. Jošć kaścioł, carkwa i polskaja škoła. Ludzi hetaj wioski i wakaličnaść naahuł usie Biełarusy, ale dziŭnaja reč, što kataliki ŭważajuć siabie za palakoŭ, a prawasłaŭnyja za rasiejcaŭ, ci ruskich, ale hladziačy z boku, to ŭ ich ničoha polskaha, ani ruskaha niama, bo sa swajoj siamjoj doma, i sa swaimi ludźmi na staranie hawarać swajoju rodnaju mowaju biełaruskaj; tolki chiba jak kataliki jduć u kaścioł, a prawasłaŭnyja ŭ carkwu, to adno tady haworyć da ich ksiondz čužoj, nakinutaj mowaj polskaj, a pop u carkwie tak-ža čužoj nakinutaj mowaj rasiejskaj. Jak widać, mała chto ŭ hetych čužych mowach raźbirajecca, bo kali ŭ niadzielu 12.IX siol. h. ksiondz probašč tłumačyŭ, što heta značyć jubileŭš — to moža niekulki šlachtuncoŭ zrazumieli, a rešta ŭwieś narod ničoha nie paniaŭ, tak što ksiondz paŭtaraŭ heta samaje razoŭ piać i na zapytańnie „rozumiecie"? — adkazali ŭsie: „nie razumiejem". To tahdy ks. probašč zmučyŭšysia paŭtarańniem hetaha tłumačeńnia skazaŭ: „kto nie rozumie, niech przyjdzie do mnie na plebańję, czy do zakrystji, a ja wytłumaczę". Nia wiedama, ci źmieścilisia-b u zakrystyi, ci ŭ plabanii, kab pašli ŭsie na tłumačeńnie. Z hetaha widać, što niekalki šlachtaŭ majuć wialiki ŭpływ na ks. probašča, kali zbajaŭsia hawaryć da biełaruskaha narodu ŭ kaściele ŭ jaho rodnaj biełaruskaj mowie, dy musić ks. probašču bolš značać niekalki šlachtaŭ, jak usie parachwijanie.

Jak wyšej uspomniŭ, Starajelnaja jošć bahataja wioska, ale tolki ni adzin z žycharoŭ stałych jaje nie abaročaje dachodaŭ u naležnuju karyść, a jduć prosta ŭ rastratu, bo zamiest wypisać jakuju biełaruskuju hazetu, ci knižku i lapiej pastawić swoj byt, to ŭsio heta jdzie na harełku, katoruju tak prywykli ŭžo pić, što

---

časam mušu ściwierdzić, što, chacia, mo' na wialikaje ździŭleńnie bolšaści was, u mnohim nie pachwalaju sawieckaje palityki, adnošusia da jaje krytyčna, adnak mušu pryznać, z niekatorymi zaściarohami, što na kulturnaj narodnaj biełaruskaj niwie zrobleny tam wialiki postup. (Roznyja hałasy). Hawaru heta, kab was tut panowie aćwierazić (Hołas: Ksiondz-by napeŭna aćwierazieŭ, kab tam byŭ!). Być moža, ale fakt zastajecca faktam, što žyćcio biełaruskaha narodu z miejsca zrušana, što škoły biełaruskija ŭ Radawaj Biełarusi ličacca na tysiačy. Mahu panom pakazać celyja kučy Radawych biełaruskich wydańniaŭ. Možacie panowie tudy sami źjeździć i pahladzieć, abo spytajcie tych kalehaŭ, katoryja jeździli. Naahuł ja dziŭlusia, što wy nia chočacie čornaha nazwać čornym, a biełaha — biełym. (Hołas: Tam zamiest biełarusaŭ hadujucca tolki Skrzypy). Kaleha Skrypa jošć Ukraincam i ja ab im ničoha nie mahu skazać.

Nakaniec ja mahu zhadzicca z wami, mahu pryznać waš pohlad prawidłowym, ale pytaju, što z hetaha wyjdzie? Ci-ž z hetaha wychodzie, što tut nam ničoha nie naležycca, i nadalej majemo być pazbaŭleny ŭłasnaje škoły, aświety, ziamlu majem addawać čužyncam— asadnikam i majem być matarjałam dla imperjalistyčnych i nacyjanalistyčnych imknieńniaŭ polskich? Zusim nie! (Hałasy abureńnia). Musicie zhadzicca sa mnoj panowie! Hety fakt, ab jakim ja hawaru, pakazawaje, što nie zahiniem, choć palityka wašaja wiadzie da hetaha.

Žywiom i ŭ Łatwii.

Jošć nas tak-ža i ŭ Łatwii. Choć waša palityka i tudy siahaje, nazywajučy Biełarusaŭ-katalikoŭ Palakami i pracuje nad spalanizawańniem ich, ale-ž i tam jana ničoha nie dasiahaje. Łatwijski ŭrad u niekatoraj miery ščyrejšy za was i častkowa jdzie na spatkańnie našym narodnym intaresam. Majem tam rad školaŭ, jakija ŭzrastajuć pa miery raźwićcia našaje kultury narodnaje. Heta-ž jošć tak-ža arhumant, što my nie zahiniem, pamima wašaj palityki, skirawanaj u hetym kirunku.

Litwa pryjaznaja nam.

Woźmiem urešcie Litwu, dzie niama našaje terytoryi, adnak i tam zaŭsiody znachodzim bratniaje spa-

ŭ kožnaj chacie čuć nia kožny dzień wysachnie butelka, a ŭžo ŭ świata, ci ŭ niadzielu, to bolšaść mužčyn lažać pazaklejwaŭšysia ŭ sałomie čuć pry žyćci.

Maładziež naahuł wiadzie siabie dobra, tolki možna zakinuć toje, što kali spatkajučysia, ci tak u razmowie, haworać niejkaj dziŭnaj rasiejska-polskaj łamanaj mowaj i hetuju mowu ŭważajuć intelihientnaj; niekatoryja chłopcy pa pryniatamu zwyčaju časami ŭpiwajucca da biazpamiaci, a adzin z niedachwatu hrošaj na harełku zapisaŭsia ŭ syščyki i jość im užo niekalki hadoŭ.

Było wykryta palicyjaj mnoha račej, katoryja wykryła pryjechaŭšy siarod nočy, i ahułam, čaho šukała — zaŭsiody znachodziła, dyj kožnamu wiedama, što nie za heta, što zapisaŭsia dyj z rewalweram chodzić, biare naš syščyk hrošy. Rabiłasia tajkom i nichto z pastaronnych ab hetym ničoha nia wiedaŭ, ale jak ciapier my ŭžo dawiedalisia, dyk z hetakimi treba być aściarožna. Niedaloki.

ŚWIATKAWAŃNIE 20-ch UHODKAŬ BIEŁARUSKAJ PRESY.

Žodziški, Wialejskaha paw. U niadzielu 26 wieraśnia s. h. Žodzišny Hurtok Bieł. Inst. Hasp. i Kultury arhanizawaŭ publičnaje sabrańnie z metaj światkawańnia 20-ch uhodkaŭ bieł. presy. Prahrama sabrańnia mieła być takaja: 1) pramowa (referat) ab presie naahuł i ab biełaruskaj presie i jaje značeńnie dla biełarusaŭ, 2) referat ab hurtku „Instytutu“ z wyjaśnieniem jahonych metaŭ i 3) biełaruskija nacyjanalnyja pieśni. Ale z pryčyny zabarony starastam dwuch apošnich punktaŭ, abchod musiŭ abmiežawacca tolki referatam ab presie ks. prob. Hadleŭskaha. Abchod adbyŭsia ŭ sali parafijalnaha domu, hdzie byŭ wywiešany ŭ wianku partret pačynalnika biełaruskaha adradženskaha ruchu, F. Bahuševiča, a nižej bieł. hazety ŭsich troch kirunkaŭ i mienskaja hazeta z 1917 hodu „Wolnaja Biełaruś“. Ludziej sabrałasia poŭnaja sala, katoryja z uwahaj wysłuchali referatu swajho ks. probašča.

Siabra.

NIA „DOM MALITWY, A PRYPYNAK RAZBOJNIKAŬ“.

Ławaryški, Wilenskaha paw. Što hod u našaj Ławaryskaj parachwii adbywajecca sorakhadzinnaje nabaženstwa; na hetaju ŭračystaść schodzicca ćma narodu z usich susiednich parachwijaŭ; źjaždžajecca mnoha ksiandzoŭ z parafijaŭ i z Wilni, kab wučyć ludziej nawuki Chrystusa ab miłaści i praŭdzie Tymčasam na sioletnim feście miž praŭdziwymi katalickimi ksiandzami znajšoŭsia adzin taki, katory z ambony kazaŭ nam Biełarusam, što „orzeł biały porwał pęta niewoli“ i siańnia my žywiom wolna i ščaśliwa; proč taho wystupaŭ prociŭ sialanskich arhanizacyjaŭ, katoryja damahajucca adabrańnia lišniaj ziamli ad ksiandzoŭ i panoŭ i addańnia jaje biednym biezziamielnym.

Buryłasia haračaja kroŭ u hrudzioch biełaruskaj maładziažy, čujučy, jak ksiondz zniewažaje światoje miejsca, zamianiajučy jaho na palityčnuju trybunu.

Čamu-ž hety ksiondz nie zrabiŭ palityčnaha wieča za kaściołam?

Bo wiedaŭ jon dobra, što tam-by my źbili jaho słowy biezpadstaŭnyja sotniami faktaŭ ab hwałtach nad našym žyćciom relihijnym i palityčnym.

Za kaściołam užo takim brachunom endeckim narod nidzie nie daje hawaryć, honie ich won; — a ŭ kaściele jašče čujucca jany biaśpiečnymi, bo znajuć, što my Biełarusy šanujem światoje miejsca, nie padymajem kryk protestu prociŭ łharstwa, nia možam tak jak jany z „domu malitwy rabić prypynak razbojnikaŭ“.

U značnaj miery wina heta kładziecca i na našaha probašča ks. Siamaškiewiča, katory budučy haspadarom u našym kaściele, a tak-ža peŭna znajučy endecki duch henaha ksiandza, pazwoliŭ, kab nam Biełarusam u našym kaściele z światoha miejsca kidali łharstwam u wočy.

Chaj-ža hety fakt budzie astatnim nia tolki ŭ našaj parachwii, ale i ŭ-wa ŭsich inšych. My parachwijanie z swajho boku mimawoli musim prypomnić takim „słuham božym“, što kali-b iznoŭ Chrystus nanowa pryšoŭ na ziamlu, to płakaŭ-by nad swaimi źniawažanymi kaściołami, jak kaliś płakaŭ nad Jeruzalem, prarakujučy jaho zhubu. Felunia.

čuccio dla našych patrebaŭ, bo emihracyja naša budučaja ŭ Koŭnie pracuje duža dobra na niwie biełaruskaje kultury, majučy subsydyi ad litoŭskaha ŭradu. Biełaruski Narod zaŭsiody budzie Litoŭcam udziačny za heta, i apirajučysia na hetym, śmialej pojdzie da swajej budučyni, pamima wašych warožych adnosinaŭ na't u tych prawoch, jakich wy nam admowić nia možacie, nia hwałciačy swajej kanstytucyi.

Nadzieja ŭ narodzie.

Maju jašče adzin dokaz, što my nia zhiniem: heta jość nastroj našaha nasiałeńnia! Wy jaho dobra wiedajecie! Kali naśledki hetaha nastroju dla was buduć nie karysnyja, to paŭtaraju, adkaznaść za heta paniasicio ŭsie wy razam, z usimi wašymi ŭradami, nia wyklučajučy i ciapierašniaha ŭradu p. Bartla! (Hołas: Jon-ža wam pamahaje!) Pamahaje, jak kašal u chwarobie.

Siańnia nastroj jak siarod prawasłaŭnaha, tak i katalickaha biełaruskaha nasialeńnia taki, što naša sialanstwa kožnuju, ščyra biełaruskuju partyju entuzyjastyčna witaje , a heta nastroj, jaki wašyja ŭpływy ŭ nas sparaližawaŭ, jaki, wyniki wašych imknieńniaŭ, źwioŭ na ništo.

Ŭžo kančaju. (Pas. Sołtyk: Treci raz užo ksiondz kančaje). (Druhi hołas: Zhadžajemsia na kaniec). Hetym razam skonču napeŭna. Duža škaduju, što adradžeńnie Biełaruskaha Narodu ŭ miežach R-taj, zamiest iści darohaj pazytyŭnaj, tworčaj, dziakujučy palitycy Polšče, pašło na darohu nehacyi, a praŭdu kažučy na darohu rewalucyi. Praŭdu kažučy, nikoli wialikaje wahi rewalucyi nie prydawaŭ i ŭ wyniki rewalucyi na dalejšuju metu nia wieryŭ i nia wieru. Ale dziela taho, što rewalucyja daje časam azdaraŭleńnie hramadzianskamu arhanizmu i niejkija perspektywy na budučyniu, dyk choć hetym paciašaju siabie, i ŭ hetym baču častku ratunku dla swajho narodu. Bo, panowie, ŭsie našyja inšyja nadziei wy daŭno ŭžo dzika pawydzirali z nas!

Reč jasnaja, što hałasawać budziem proci prawizoryi. (Wopleski na ławach nac. mienšaściaŭ.)

— PAŠYRAJCIE „BIEŁARUSKUJU KRYNICU“! —

10-LEĆCIE „KRYNICY“.

U hetym miesiacy siol. h. kančajecca 10-ty hod, jak pačała wychodzić u świet „KRYNICA“. Woś-ža naša Redakcyja z pryčyny dziesiacilećcia ŭ dzień 24 kastryčnika siol. h. ładzić światkawańnie, na jakoje zaprašaje ŭsich swaich supracoŭnikaŭ, prychilnikaŭ i hramadzianstwa ahułam.

U dzień światkawańnia adbudziecca takža narada našych supracoŭnikaŭ, jakich zaprašajem źjechacca na toj-ža dzień 24.-X.-26. ranicaj, abo 23.-X. wiečaram.

Miejsca, hadzina, paradak narady i światkawańnia buduć abwieščany ŭ nastupnym numary našaj hazety.

Dyk rychtujciesia, Hramadzianie!...

Z biełaruskaha žyćcia.

Z Biełarusi pad Polščaj.

Trebujuć na sud pasła Rak-Michajłoŭskaha. Na pasiedžańni Sojmu 24-ha hetaha wieraśnia było abwieščana maršałkam Sojmu trebawańnie suda ab wydańni Sojmam pasła Rak-Michajłoŭskaha pa abwinawačańni z art. 129 K. K. Heta ŭžo druhoje trebawańnie wydačy hetaha pasła

„Беларуская Хатка“. Chutka wychodzić nowaja biełaruskaja hazeta „Беларуская Хатка“. Što heta budzie za hazeta — nia wiedajem. Kažuć, što polonofilskaja.

Hurtki Biel. Inst. Hasp. i Kultury. 29) Łapacičy, Miadźwiedzickaj hm. 27) Haradzišča, Baranawicki paw. 28) Barani, Świancianskaha paw., hm. Žukojnie. 29) Lipawa, Harmanawickaj hm., Dzisienskaha paw. 30) Piarchowičy, Moŭčadzkaj hm., Baranawickaha paw.

Z Radawaj Biełarusi.

Pieršy krok. Druhaja Sesija Centralnaha Wykanaŭčaha Kamitetu BSRR VI-ha sklikańnia wyznačyła terminy dla pierachodu na biełaruskuju mowu ŭ Radawych ustanowach. Astani termin byŭ 15.VII.26.

Nia hledziačy na pastanowu Sesii CWK i na cely rad papiaredžańniaŭ Nacyjanalnaj Kamisii CWK ab nieabchodnaści pierachodu na biełaruskuju mowu, bolšaść supracoŭnikaŭ ustanoŭ mowy nia wiedajuć i jaje nie nawučylisia.

Bolš taho, značna pierawažnaja častka supracoŭnikaŭ nia tolki nia prychilna adnosilisia da wywučeńnia mowy, a nawat waroža.

Heta prymusiła Nackamisiju CWK, jakaja adpawiadaje za prawiadzieńnie nacpalityki na Biełarusi, pryniać p i e r š y k r o k da bolš rašučaha wykanańnia pastanoŭ wyšejšych sawieckich orhanaŭ u sprawie źniaćcia z pracy niewialikaj pakul što kolkaści supracoŭnikaŭ, nia wiedajučych mowy i nie zrabiŭšy ničoha dla jaje wywučeńnia.

Nackamisija papieradžaje, što tyja z supracoŭnikaŭ, niezaležna z zajmajemych imi pasad, jakija nia buduć wiedać biełaruskaj mowy, buduć nieadkładna zwolnieny z pracy biaz prawa pastupleńnia na pasadu ŭ mie ach BSRR. („Saw. Bieł.“ Nr. 195).

Zajaŭki na pierasialeńnie. Za pieršaje paŭhodździe 1925-26 h. pastupili zajaŭki na pierasialeńnie ad 9 998 dwaroŭ (62.746 čał.). Tymčasam u planawym paradku była mahčymaść sioleta pierasialić u Sibir i na Daloki Ŭschod — 15 tysiač pierasialencaŭ.

Z Sojmu i Ŭradu.

Piłsudski na čale ŭradu. Jak my ŭžo pisali, Sojm u kancy minułaha miesiaca wykazaŭ swaju niawieru dwum ministram: Sujkoŭskamu i Młodzianoŭskamu. Adnak staršynia ministraŭ Bartel na heta nie źwiarnuŭ uwahi i zatrymaŭ ich u ŭradzie. Tady Sojm wyraziŭ swaju niawieru ŭsiamu ŭradu. Astałosia, abo raspuścić Sojm, što moža zrabić Prezydent, abo ŭradu Bartla iści ŭ adstaŭku. Da rospusku Sojmu nie dajšło. Urad padaŭsia ŭ adstaŭku. Nowy ŭrad Prezydent daručyŭ twaryć Marš. Piłsudskamu, jaki na heta i zhadziŭsia.

Sojm adłožany. Paśla takich niapryjemnaściaŭ, što byli miž Sojmam i ŭradam Bartla, jaki licycca prawaj rukoj Piłsudskaha, hetamu apošniamu nia nadta chočacca z Sojmam spatykacca, A wychad jość i z hetaha pałažeńnia. Prezydent adłažyŭ Sojm da kanca hetaha miesiaca Za hety čas Piłsudski nadumajecca, a paśla... Boh baćka!...

Piłsudski i manarchisty. Urad, na čale jakoha staŭ Piłsudski, cikawy pradusim tym, što ŭ skład jaho ŭwajšli dwa manarchisty: Mejštowič i Niezabitoŭski. Z hetaha možna šmat wysnuć roznych dumak, a pradusim toje, što Marš. Piłsudski ŭžo widać nazaŭsiody raźwitwajecca z demokratyzmam. Nu što-ž, ščaśliwaj darohi!...

Z kraju.

Epidemija škarlatyny. U Wialejskim paw. astatnim časam pajawiłasia škarlatyna. Asabliwa cierpiać ad hetaj chwaroby niekatoryja wioski pad Radawaj hranicaj. U hetych wioskach za minuły tydzień było 6 wypadkaŭ śmierci.

Kamunikacyja čyhunačnaja z Sawietami. U źwiazku z čyhunačnaj umowaj miž pradstaŭnikami čyhunak SSRR i polskim uradam 10 kastryčnika maje być adkryty ruch pasažyrski miž Wilniaj i Mienskam. Z hetaj metaj SSRR śpiešna kančaje budowu nowaj čyhunačnaj stancyi ŭ Miensku.

Z Polščy.

Napad na pasła Ździachoŭskaha. Unočy z čećwiera na piatnicu 30 wieraśnia niekalki caławiekaŭ, apranienych u achwicerskija mundziery, uwarwałasia ŭ kwateru byłaha ministra skarbu pasła Ździachoŭskaha, chočučy jaho pabić. Dziela taho, što Ździachoŭski nadta dužy, pačałasia krywawaja bitwa. U rezultacie p. Ździechoŭski maje ranu na haławie, wybity zub, źbituju šyju. Jak Ździachoŭski lažaŭ samlełу, napadajučyja źbili jaho ŭsiaho botami, tak što na hrudzioch, nahach, bruchu i plačoch jość rad krywawych śladoŭ ad botaŭ.

Napadajučyja kryčeli: „Zhonim tabie achwotu miašacca ŭ wajskowy bjudžet".

Jak wiedama, p. Ździachoŭski byŭ na ciapierašniaj sesii Sojmu pradstaŭnikom endeckaha klubu i wostra krytykawaŭ urad Bartela.

Z Niezaležnaj Litwy.

Padpisańnie dahaworu Litwy z SSRR. 28 wieraśnia ŭ Maskwie padpisany Litoŭska-Radawy dahawor ab uzajemnym nienapadańni i neŭtralnaści. Dahawor padpisali: sa starany SSRR kam. zahraničnych spraŭ Čyčeryn i radawy pasoł u Litwie Aleksandrowski, z boku Litwy prem. i ministr zahraničnych spraŭ Šležewičius i litoŭski pasoł u Maskwie Baŭtrušajtis. Dahawor shładajecca z siami parahrafaŭ. 1-šy i druhi haworać ab zachawańni ŭ sile dahaworu Litwy z Maskwoj 12 lipnia 1920 h. i ab uzajemnym pašanawańni niezaležnaści. 3-ci — ab abawiazku ŭstrymliwacca ad warožych čynaŭ adnej starany proci druhoj i nie dawać pomačy treciaj u wypadku napadu kaho na adnaho z ich. 4-ty — ab padobnych abawiazkach u sprawach palityčnych, ekanamičnych i finansawych. 5-ty — ab sposabach łahodźańnia nieparazumieńniaŭ. 6-ty — ab terminie ratyfikacyi dahaworu (u praciahu 6 tydniaŭ ad dnia padpisańnia). 7-my kaža, što dahawor hety zrobleny na piać hadoŭ z wyniatkam art. 1 i 2, čas jakich nieahraničany.

Anhielskija hazety padajuć wiestku, što Čyčeryn, paśla padpisańnia dahaworu, uručyŭ litoŭskamu premjeru notu, u jakoj pryznaje Wilniu za naturalnuju častku Litwy.

Narada dziaržaŭ Bałtyckich. Hazety pišuć, što niezadoŭha maje adbycca narada Łatwii, Estonii i mahčyma Finlandyi. Buduć abhawarwać Litoŭska-Radawy dahawor. Ale ich hutarki nia wyhaniać taho klina, jakoha zahnała im u hałowy Litwa z Rasiejaj.

Z zahranicy.

Anhlija. **Strajk wuhlakopaŭ trywaje.** Strajk Anhielskich wuhlakopaŭ, jaki pačaŭsia, jak wiedajem, niekulki miesiacaŭ tamu nazad, trywaje dalej. Jak jaho končyć, dajuć swaje rady i fabrykanty i ŭrad, ale ŭsio heta ničoha nie pamahaje

S. S. R. R. **Trocki adkryta prystupaje da opazycyi.** Hazety pawiedamlajuć, što Trocki pakidaje swajo maŭčańnie, pierachodzić da žyćcia publičnaha i pryłučajecca da partyi Zinowjewa, jakaja stanowić opozycyju ciapierašniaha ŭradu SSRR.

Italija. **Światkawańnie ŭ Assyžu.** U pačatku hetaha miesiaca prypadaje 700-lećcie śmierci św. Franciška z Assyžu. Z hetaj pryčyny 4.X adbylisia tam wialikija relihijnyja światkawańni.

Aŭstryja. **Ahulna-Eŭrapejski Kanhres.** Niadaŭna adbyŭsia Kanhres hałoŭnych narodaŭ Azijackich, a ciapier u Wienie adbywajecca Kanhres ahulna-Eŭrapejski. Z hetych dwuch faktaŭ widać jasna, jak wajujuć miž saboj Eŭropa i Azija.

Japonija. **Lehalizacyja chryścijanstwa.** Japonski ŭrad pryhatawaŭ prajekt ab lehalizacyi ŭ Japonii chryścijanskaj relihii. Bo dahetul chryścijanstwa tam ličyłasia nielehalnym, choć u praktycy i dapuskałasia.

Z Wilni.

Stan biezrabоćcia. U prošłym tydni ŭ Biury Pasrednictwa Pracy było zarejestrawana ahułam 4.497 biezrabotnych, z čaho 3.120 mužčyn. Kwalifikawanych rabotnikaŭ zapisana 1555, niekwalifikawanych 1068 asob.

U paraŭnańni z papiarednim tydniam biezrabotnych źmienšałasia na 4 asoby. Słaba!

„Wioskowy Dzwon". U prošłym tydni pakazaŭsia pieršy numar nowaj hazety polskaj: „Wioskowy Dzwon". Heta orhan pasłoŭ Dubroŭnika i Wendziaholskaha, adłučyŭšychsia ad „Wyzwaleńnia" i zjaŭlajecca pieršaj łastaŭkaj pieradwybarnaj ahitacyi

Usiačyna.

Wybuch u kapalni. Niadaŭna ŭ kapalni wuhla ŭ Amerycy niedaloka Rockwood nastupiŭ wybuch, zhinuła bolš jak 60 wuhlakopaŭ.

Razhadki: (Nr. 32) 1. Kłubok nitak. 2. Łapci.

(Nr. 33) 1. Niebą, zory, maładzik. 2. Sahan na haračych wuhlach.

(Nr. 34) 1. Kamar. 2. Knižka. 3. doščˇ, ziamla, trawa.

Naša Pošta.

Hałubiancy-Bučynskaj: Za prysłanaje padziaka. Usio što pryšlicio pawoli wykarystajem. Dyk majučy časinku, pišycie i prysyłajcie. **Sialancy** z pad Humnaŭ: Dziakujem, skarystajem. **Tamašniemu** z pad Žodzišak: Atrymali, dziakujem, skarystajem, **Sprawiadliwamu** Haŭryle z pad Lipnišak: Wiestki atrymali, skarystajem. **St Rusakowiču** z pad Waŭkałaty: Piśmo waša atrymali, nažal ničoha Wam nia možam paradzić. Hazety pawodle padanych adrasoŭ pasyłajem. **Niedalokamu** z pad Nowa-Jelni: Atrymali, karystajem, dziakujem. Pišycie čaściej; prysyłajcie adrasy wašych znajomych, kab my mahli im pasłać hazetu na probu. **Morwiču:** staciejku Wašu atrymali, skarystajem. **Pakutniku** z pad Kamajaŭ: atrymali, skarystajem. **J. Dudaru:** staćciu atrymali, nadrukujem. **Feluni** z pad Ławaryšak: atrymali, drukujem. **Siabru** z pad Žodzišak: atrymali, karystajem. **Juchniewiču K.:** piśmo atrymali, dziakujem za adrasy i uwahi. **Duniču M.** piśmo atrymali, dziakujem. **Hoinskamu J.:** pisulku atrymali, hazety. jakija wy prosicie, wysłali. **Bibiku W.** pisulku atrymali, prośbu spaŭniajem. **Łazarskamu A.** piśmo atrymali, hazety pa padanych adrasoch pasyłajem. **Dziaržaŭcu E.** pisulku atrymali, adhadki adhadanyja dobra. **J.** piśmo atrymali, skarystajem, dziakujem **Šakštełu:** piśmo atrymali, prośbu spaŭniajem. **Hwazdowiču** z Kamaj: piśmo atrymali, hazetu pasyłajem, hrošy šlicie paštowym pierakazam, jaki dastaniecie na pošcie. **Najdzie St**, pisulku atrymali, pasyłajem.

Atrymali ad: N. N. 15 zł., ad Šymkowiča z Lipnišak, Džewickaha Ŭład. z Barglowa, Ks. Kydrysa z Ejšyšak, Karčeŭskaha z Wysoka-Litoŭska, Gan z Chažowa pa 2 zł. Ad Wiarcinskaha z Niepranikaŭ, Puchawiec St. z Torunia po 1 zł. Žukoŭskaha St. z Nowasad 1.20 hr. Dulinca Fr. z Mosara 4 zł. Sienkiewiča z Šantaraŭščyny 4.50 hr. Ks. Rešecia J. z Biełastoku, ad Lubič-Majeŭskaha z Wilejki 10 zł. Erdmana St. z Brasława 2 zł. Blina St. z Inowa 2 zł.

Redaktar-wydawiec T. Wojciechowič. Biełaruskaja Drukarnia im. Fr. Skaryny. Wilnia, Ludwisarskaja 1.